

*AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ
GƏNCƏ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ*

SƏDNİK PAŞA PİRSULTANLI

XOŞ XATİRƏLƏRİM

VƏ

İPƏK DUYĞULARIM

*Gəncə Dövlət Universitetinin Nəşriyyat
şöbəsinin 30 noyabr 2012-ci il tarixli
qərarı ilə çap olunur*

GƏNCƏ - 2012

Redaktor: SAHİBƏ PAŞAYEVA,

*Azərbaycan Folklor İnstitutunun
elmi əməkdaşı*

*Prof. Dr. Sədnik Paşa Pirsultanlı
(Paşayev)*

*“Xoş xatirələrım
və
ipək duyğularım”*

Bu xatirələrdə mənim gənclik illərim yaşayır. Həyata marağım yaşayır, dünənim, bu günüm yaşayır. Xatirələr mənim ötüb-keçən ömrümün yaddaşında yaşayan səhifələridir. İpək duyğularıma bükülmüş şeirlər ciyərimin parça-parasıdır. Mən onları ürək qanımla yazmışam. Qoy oxucular bilsin ki, hansı xatirələr, hansı ipək duyğular mənim üçün əziz və unudulmazdır. Bunların gəncliyə çatdırılmasını 83 yaşında zəruri hesab etdim, ehtiyac duydum.

EL 03 00036
036.30.11.2012

I HİSSƏ

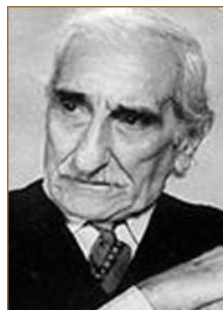
BİR YAZIÇI, BİR ŞAİR VƏ BİR AKTYOR HAQQINDA XOŞ XATİRƏLƏRİM

Mir Cəlal

Rəsul Rza

Muxtar Avşarov

“Ərik ağacı” hekayəsi haqqında xatirə

Hörmətli yazığımız Mir Cəlal müəllimin “Ərik ağacı” haqqındakı hekayəsi bizim xəyalımızı çox uzaqlara apardı. Dahi söz sənətkarının hekayəsi dərin dərya, misilsiz xəzinədir.

Ulu babamız Pirsultan Abdal XVI əsrdə Türkiyənin Banaz köyündə Hızır Paşa tərəfindən boğazından asıldıqdan sonra tayfamızın bir qismi öz doğma yurdundan ayrılıb, Təbriz yaxınlığına gəlmişdir. Şah İsmayıl Xətai tərəfindən onlar üçün Pirsultan kəndi salınmışdır. Bu kənd təbii gözəlliyə malik olmuşdur.

Uzun illər burada yaşadıqdan sonra nəslimizin on iki ailəsi Pirsultan kəndindən Gəncə şəhərinə gəlmişdir. Babam Səmədin bacısı Gövhər əri tutulduqdan sonra Gəncənin Ozanlar küçəsində məskən salmışdır.

Nə iləsə əlaqədar Mir Cəlal müəllim gənclikdə bu ailəyə gəlmişdi. Bir qədərdən sonra Gəncədə qalmayan Gövhər bibi dörd oğlunu da götürüb Köşkü kəndinə gəlir. Bibimin geniş həyəti, bağı-bağatı olur. Onun həyatindəki bağ insana gözəl təsir bağışlayırdı.

Mir Cəlal müəllim ara-sıra bu evə gəlirdi. Nədənsə birdən-birə əlaqə kəsildi. O, bir də müharibə qurtarandan sonra, yəni 1945-ci ilin avqustunda kəndə

Gövhər arvada qonaq gəlir. Bir stolu qabağına, birini də yanına qoyur. Mir Cəlal müəllim nə isə yazır. Bibim deyir:

-Söhbət etsənə, nə yazırsan?

-Ərik ağacı haqqında hekayə yazıram, ay Gövhər xanım.

-Sənin gördüyün ərik mənim bu əriklərimdən çox qəşəngdir?

-Yox, Gövhər xanım, sənin əriklərin də qəşəngdir. Ancaq o ərik ağacını, onun tingini gəncliyimdə mən yerə basdırmışam. Mən müharibəyə gedib qayıdana qədər əlimlə basdırdığım kiçik ting, barlı-bəhərli böyük ağac olmuşdur. Mən ağacdən alyanaqlı ərikləri dərib yeyəndə dünya xatirimdə oyandı. Məktəbin bağ-bağçasında çox ağaclar gördüm. Amma, yenə də məni özünə cəlb edən ərik ağacı idi. Ərik ağacını köşkülü Nəbi dayı məndən yadigar olduğu üçün göz bəbəyi kimi qoruyub saxlamışdır.

Mən bunu, yəni ərik ağacını hekayə adlandırsam da, ölməz bir xatirədir. Mən Həsən bəy Zərdabi adına Gəncə Dövlət Universitetində dosent olarkən Bakıya, universitetdə Mir Cəlal müəllimin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasına təkmilləşdirmə kursuna getmişdim. Kafedra müdirinin müavini professor Firidun Hüseynov da burada idi. Mənim Gəncədən gəldiyimi bilib, mənimlə söhbətə başladı. Ulu babamızın Pirsultan Abdal olduğunu bildirdikdə Mir Cəlal müəllim dedi:

-Oğul, sən Gəncəyə yaxşı bələdsənmi? Ozanlar küçəsini tanıyırsanmı? Pirsultanlılardan orada nurani bir arvad yaşayırdı. O, məndən təxminən, iyirmi yaş böyük olardı. Onun evində çörək kəsmişəm. Bilmirəm ki, Pirsultanlı Gövhər arvad indi yaşayırmı, yoxsa vəfat edibdirmi? Gövhər xanım gözəl insan idi, çox xeyirxah və qonaqpərvər ana kimi hörmət qazanmışdı.

Mən bildirdim ki, mən də Pirsultanlılardanam, həm də Gövhər arvad anamın bibisidir. Səməd babamın bacısıdır. Gövhər bibim, təxminən, 60-cı illərdə vəfat etdi. Ayrılkən Mir Cəlal müəllim əlimi sıxıb dedi:

-Sizin nəsil məşhur və təmiz nəsildir. Mənimlə əlaqə saxlayın, Bakıya gələndə mənimlə görüşməmiş olmayın.

Lakin, Bakıya gələndə çox zaman Mir Cəlal müəllimi Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasında görə bilmirdim. Ürək sözümü Firidun Hüseynova çatdırırdım və deyirdim ki, mənim salamımı Mir Cəlal müəllimə yetirin. Deyin ki, onu görmək arzumdur.

Mən həmişə Mir Cəlal müəllimi görüb söhbət edəndə zənginləşirdim. Ona görə ki, Mir Cəlal müəllim qayğıkeş, vətənpərvər, humanist, əməksevər, zəngin mənviyyatlı, fitri istedadlı alim, gözəl insan, müdrik tarixi şəxsiyyətdir.

Bir dəfə kafedrada Mir Cəlal müəllim tək idi. Onunla xeyli söhbətimiz oldu. O, mənə dedi:

-Sən həm alim, həm də yazarsan. De görüm, mənim hansı əsərlərim xoşuna gəlir?

-Mir Cəlal müəllim, bütün əsərləriniz xoşuma gəlir və sevə-sevə oxuyuram. Lakin, bədii idrakınızın ən mükəmməl əsəri “Füzulinin sənətkarlığı” haqqında elmi monoqrafiyanız çox dəyərli sənət incisidir, zəngin ümmandır, bilik mənbəyidir. Bu əsər oxucuya gözəl təsir bağışlayır.

O gülümsündü. Onun gülümsər baxışı, yazıçı-alim siması bu gün də gözümün qabağındadır. Mən bütün ömrüm boyu görkəmli yazıçı, ədəbiyyatşünas, mütərcim, publisist və mahir pedaqoq, Əməkdar elm xadimi, professor Mir Cəlal Əli oğlu Paşayevi qəlbimdə əbədiyaşar bir sima kimi xatırlayır, ona dərin hörmət və məhəbbət bəsləyirəm.

Mir Cəlal müəllimin məzarı milyonlarla insanların ziyarətgahına çevrilmişdir. Mən həmişə onu ziyarət eləyir, məzarının üzərinə gül dəstələri qoyur və deyirəm ki: “Məzarın nurla dolsun! Yaratdığın zəngin ədəbi irsinlə ölümsüzlüyün parlaq zirvəsində əbədi yaşa!”

Professor Mir Cəlal Paşayevi yaratdığı zəngin ədəbi irsi onu tanıyanların, qohumlarının, dostlarının, işlədiyi ali məktəblərdəki yoldaşlarının, yetişdirdiyi elmlər namizədlərinin, elmlər doktorlarının və professorların qəlbində əbədi yaşadır, ona dərin hörmət və məhəbbət bəslədir. Əməkdar elm xadimi Mir Cəlal müəllim mənim qəlbimdə əbədi yaşayır və yaşayacaqdır.

25 may 2008-ci il

Rəsul Rza haqqında bir xatirənin yaddaşında izləri

53 il bundan əvvəl Rəsul Rza haqqında yaddaşıma yazılmış xatirə hər dəfə zehnimdə təzələndikcə məndə yeni duyğular oyadır. Mən bu duyğularıma cavab olaraq aşağıdakı yazımı yazmışam. Sərbəst şeirin özünəməxsus deyim tərzı və intonasiya çarları vardır. Hər hansı bir mənə və məzmun bu şeirdə

münasib formada, dilimizin ahənginə uyğun şəkildə ifadə olunur. Azərbaycan poeziyasında sərbəst şeir yaradıcılığının çoxillik tarixi ənənələri olduğu hamıya məlumdur. Bu ənənə özünün daha çox xalq şeirində-xüsusilə, bəzi mərasim nəğmələrində, düzgünlərdə, tapmacalarda və

bilməclərdə göstərir. Azərbaycan poeziyasında bu şeirin ən görkəmli nümayəndələrindən biri də xalq şairimiz Rəsul Rzadır. Mən bu münasibətlə bir şeirimdə yazmışam:

Rəsul Rza, Nazim Hikmət,
Bunlardan biri də var.
İstedadlarına,
Qələmlərinə,
Nəfəslərinə
güc verən
üzlərində
Allahın nuru da var.
Şirvanda deyilmi...
Kim tanımır
Xızırın tapdığı
Diri Baba çeşməsin?!
Heç ola bilməz ki,
Torpaq onun,
Yer onun,
Rəsul gəlib
O çeşmədən içməsin.

Koroğluya Qoşabulağın suyu şairlik və igidlik, Diri Baba çeşməsi isə uzun ömür, ağıl, fikir və hünər bəxş edir. Bəlkə, Rəsul Rza da bu çeşmədən yüksək poetik keyfiyyətlər əxz etmişdir. Nigar xanım gəncliyində Gəncə yaylağındakı Pirsultan Pinarından su içdikdən sonra bütün gözəllikləri özündə cəm etmiş və incə duyğular şairi olmuşdur. Sonra tale elə gətirmişdir ki, bu ağıl, hünər və incə duyğular sahibləri bir-birinə qovuşmuşdur. Bir qayda olaraq, Rəsul Rza deyəndə Nigar xanım, Nigar xanım deyəndə Rəsul Rza yada düşür.

Bunların özləri və yaradıcılıqları məni hardan ilgiləndirmişdir? 1954-cü ildə institutu bitirib Daşkəsən rayon partiya komitəsində işləyirdim. Bir gün əslən Qubalı olan raykomun I katibi Şıxsəid Kərimov məni səhər-səhər kobinetinə çağırırdı. Mən içəri daxil olarkən gülə-gülə dilləndi: “Bax, bu görkəmli şairimiz Rəsul Rza, yanındakı da yazıçı Ənvər Məmmədخانlıdır”.

Mən onsuz da onları yaxşı tanıyırdım. Hər ikisinin əlini sıxıb, “Bizim bu dağlara xoş gəlmisiniz”-dedim. Katib tapşırırdı ki, bunları ən gözəl mənzərəsi olan kəndlərə apar. Hörmətli şairimiz Rəsul Rza dilləndi:

-Yox, bizi ən qədim qalaları, divarları olan kəndlərə aparsın.

Biz raykomun vilisi ilə Alünit dağdan keçib Əmirvar kəndinə gəldik. Burada qədim Qaraxan şəhərinin darvazasının uçub-dağılmış divarına, daşına baxdıq. Oradan Durnalı yaylağına çıxdıq, Arpa dərəsini seyr etdik, “Qazanbatan bulağı”ndan su içdik, “Qara inək zağası”nda möcüzəli daşlarla, yerin altı ilə axan çay-bulaqla, onun üst yanındakı “Ayğır bulağı” ilə tanış olduq. Maşınla Güney kənddən Tapan kəndinə (bu kəndin 2-ci adı Ərəzbəridir) tərəf gəldik. Düzlərə səpələnmiş xırda daşlar içərisində üzərində yəhər və insan şəkli olan iri bir daş vardı. Yerli camaata görə, bu qəbirlər Dağ Yunusun və onun əsgərlərinin qəbrləridir. Yerli camaat Babilistan hökmdarı Diyaqiyanusu Dağ Yunus adlandırırlar. Hətta, “Qara inək zağası”na leysanlar yağanda sel qədim əşyalar gətirir.

Onların içərisində tapılan qızıl pula yerli camaat “Dağ Yunusun pulu” deyirlər.

Tapan kəndində kolxoz sədri Həmidin evinə gəldik. Onun çox sayda lətifələri dildə-ağızda gəzən qardaşı Karağan Usub da burada idi. Görünür, raykom katibi getdiyimiz istiqaməti nəzərdə tutub kolxoz sədrinə zəng vurub tapşırıq vermişdi. Bu kənd axar-baxarlı, bir tərəfi Xəlpərəng meşələri, bir tərəfi Şəmkir çayı, bir tərəfi başı yaz-yay aylarında yığnaqlı olan “Qudur bulağı” idi. Meşə odunu ilə yan-yana neçə-neçə ocaq qalanmışdı. Qadının biri sacda yuxa yayırdı, o biri isə xamralı çörəyi bişirirdi. Bir başqası isə təndirə çörək yapırdı. Dünyada çörəyin ətrindən gözəl ətir harda var? Heç bir güldə, çiçəkdə çörəyin ətri qədər ətir ola bilməz. Cöngə, qoç və quzu kəsilmişdi. Qadınlar kiçik-kiçik toyuq çolpalarının tükünü yolurdular. Elə bil ki, bir toya, bayrama hazırlıq görülürdü. Şair və yazıçı bu mənzərəni heyranlıqla seyr edirdilər. Onlar bir kənara çəkilib dağların başındakı ağ buludlara baxıb həzz alırdılar. Biz böyük bir süfrə arxasında əyləşdik. Cöngə ətindən kəkotu vurulmuş basdırma hazırlanmış, qoç ətindən kabablar çəkilmiş, quzu ətindən göbələyə bənzər buğlama hazırlanmışdı. Yerli adamlar buğlamanın yanında içərisinə sarımsaq döyülmüş yekə qabda qatıq qoyurlar. Burada toyuq çığırtmasını və qayğanağı çim yağın içərisində bişirirlər. Heç kəs dinib-danışmırdı. Karağan Usub-“Bismillah deyin”-dedi. Hamı əlini süfrəyə uzatdı. Amma Rəsul Rza və Ənvər Məm-

mədxanlı doyunca xörək yemədilər. Bu nemətlərin hərəsindən bir tikə daddılar. Onlar bu yerin təbii insanlarını mehribanlıqla seyr edir, öz baxışları ilə minnətdarlıqlarını bildirirdilər. Onlar yerli camaatdan çox çətinliklə ayrıldılar. Biz yola düşdük. Qabaqtəpə kəndinin tən ortasında Alban abidəsinə baxdıq. Təzəkəndə, Xoşbulağa gəldik. El yaylağa təzə-təzə gəlirdi. Xoşbulaqdakı Həmənli (Əmənli) yurd yerini göstərib dedim:

- Rəsul müəllim, yaz-yay aylarında, yazın burnu qanayanda (Gəncədə qızılgülün açmasına belə deyirlər) başqaları kimi Nigar xanımgilin ailəsi əvvəlcə Pirsultan dağına, onun yaylaq yerinə gəlib alaçıq qurardılar. O müddətdə, bax, bu Həmənli (Əmənli) yurdu qorunardı ki, onlar Pirsultandan enəndə öz alaçıqlarını burda çəmənin, çiçəyin içərisində qursunlar.

Rəsul Rza bu sözü eşidən kimi məşindən düşdü, başladı gülləri, çiçəkləri ot qarışıq şəhli-şəhli yolmağa. Bir qucaq çiçək-ot yığdı. Sizi inandırırıram ki, şair dizinə qədər otların arasında suya batmışdı. Rəsul Rza ilə Nigar xanımın məhəbbətinin gücünü orda gördüm. Oradan Amanı (Əməni) bulağa gəldik. Mən bildirdim ki, Xoşbulaq yaylağına gələndə Nigar xanım bu bulağın gözündən çox su içib. Rəsul Rza və Ənvər Məmmədxanlı bulağın suyundan içdilər, əl-üzlərini yudular. Rəsul Rza üzünü mənə tutub dedi:

-A komsomol, nə olaydı, Tapan kəndindəki yeməklər burda olaydı.

Bilirdim ki, hörmətli şair bu nemətlərdən az dadıb. Ona görə də, mən bu nemətlərin hamısından süfrəyə bağlayıb gətirmişdim. Biz maşını bulağın yaxınlığındakı Sarıçiçək dağının ətəyinə sürdürdük. Süfrə salıb iştahla yemək yeməyə başladıq. Rəsul Rza tez-tez məni sorğu-suala tuturdu. Qənşərdəki Zağalı kəndi idi. Çayın o tayındakı mənim doğulduğum Qazax-yolçular kəndidir. O uca görünən bizim Pirsultan dağlarımızdır. Biz böyük təəssüratla rayon mərkəzinə gəldik. Mən o gündən üzübəri Rəsul Rzanın insanlığına, sevgisinə, həyata münasibətinə, hünərli bir insan olmasına vurğunluğumu gizlədə bilmirəm.

1946-cı ildən, yəni, orta məktəbdə oxuyarkən öz şeirlərimlə qəzetlərdə çıxış edirdim. Aşağıdakı şeir parçası o günlərin yadigarıdır:

Daşkəsəni görən könül,
Fərəhlənir, coşa gəlir.
At keçməzdi bu yerlərdən,
Avtomaşın qoşa gəlir.

Azərbaycan poeziyasında mövcud olan bütün şeir janrlarında qələmimi sınamışam. 1954-cü ildən üzübəri ara-sıra sərbəst formalı, ona yaxın, bənzər şəkili şeirlərdə yazıram. Ümumiyyətlə, Azərbaycan poeziyasında sərbəst şeir dedikdə Rəsul Rza yada düşür. Onu sərbəst şeirin korifeyi olaraq tanıyıram. Sərbəst şeir dinlədikdə elə bil ürək rıqqətə gəlir, insanın ürəyi ilə nəbzi bir vurur. Poeziya sənəyi yaşadır, poeziyada

sən yaşayırsan. Sərbəst şeirdə müşahidə, xalq dilinin incəliklərinə, onun fikir dünyasına, deyimlərinə və duyumlarına görə dərinlən bələd olasan ki, onu dərinlən duya biləsən. Sərbəst şeirin xəmiri fikirlə, düşüncə ilə yoğrulmuşdur. Sərbəst şeir fikrin qabağında dağ kimi dayanmır, əksinə dağ kimi fikrin arxasında dayanır. Şair sözünü, fikrini sərbəst demək üçün ona cəsarət verir, ilham verir.

“İnciyərsən” adlı sərbəst, oynaq şeirimizin bir parçasında ifadə etdiyim obrazlı fikrə diqqət edək:

Qəlbi qəlbə calayar,
Ancaq dilsiz baxışlar,
Sevgini
 ürəklərə
 bağışlasa,
 o bağışlar.
Sevgi hissdi,
 duygudu.
O düşüncə,
 ağıl deyil.
İstək bir içim sudu,
Bir gecəlik
 nağıl deyil.

Göründüyü kimi, şeir yığcam, lakonik və özünəməxsus bədii dəyərə malikdir. Qoşmalarda, gəraylılarda və başqa şeir formalarında verə bilmədiyim dərin fikirləri sərbəst şeirlərdə öz istəyimə uyğun olaraq ifadə edə bilirəm.

“Məhəbbətin yuxusu var” adlı sərbəst şeirimdə fikrimi aşağıdakı şəkildə biçimləndirmişəm:

Gəl çıxacaq Kür üstünə,
o yerlərdə,
tər bənövşə qoxusu var.
Çağırıram, oyanmırsan,
Nərgiz kimi
Gözlərində
Məhəbbətin yuxusu var.

“Yoxdu” şeirimdə mənə və mətləb ilə yanaşı, bədii bir lövhə də var:

Siz tərəfdən
bir əsim
külək də yoxdu,
Bəlkə heç
ürək də yoxdu.
Ətir də gəlmir,
bağınızda
çiçək də yoxdu.

“Təzadlı dünya” şeirimdən bir parça nümunə verirəm:

Sevinciylə
qəmi
qoşa dünya!
Sən böyük bir səhnəsən,
əski zamanlardan
bəri.

Faciə,
dram,
komediya
oylanır səndə.
Hər cür
tamaşa dünya!

Biz bir neçə şeir nümunəsi ilə kifayətlənirik.

Rəsul Rzanın bir kitabının adı “Üzü küləyə” adlanır. Bilirsinizmi, bu nə deməkdir? Kənd camaatı yaxşı bilir ki, axşam çöldə qalan, itən qoyun sürüsü dərədə, düzəngah yerlərdə qalmır. Düz dağın, təpənin başına çıxır və qoyunlar üzü küləyə tərəf yatışırlar. Hamı tərəfindən bilinməyən, senzuranın gözündən yayınmağa imkan verən, sözün zaman daxilində vətəndaşların üzü küləyə doğru yatmalarına işarədir. Rəsul Rza yaradıcılığında Mirzə Ələkbər Sabir sayağı belə deyimlər, eyhamlar çoxdur.

Rəsul Rza xoşbəxt sənətkardır. Dünyaya xoşbəxt gəldi, xoşbəxt həyat qurdu, xoşbəxt həyat sürdü, dünyadan da xoşbəxt getdi. Lakin, şairin qəlbində bir nisgil, bir kədər də getdi. Bu, Mikayıl Müşfiq kimi istedadlı gənc şairin yarı yolda ömrünün, yaradıcılığının qırılmasından, dünyadan nakam getməsindən doğan bəşəri kədər idi. “Qızılgül olmaydı” poemasının adını oxuyan kimi insanın canına bir üşütmə gəlir, əzələləri sızıldayır, insanın bütün varlığı lərzəyə gəlir. El bayatısının birinci misrası “Qızılgül olmaydı” dərhal Kərəmin qoşmasını, el

bayatısının son misralarını yada gətirir, insanı duyğulandırır, düşündürür:

Bir ayrılıq, bir ölüm,
Heç biri olmayaydı.

Rəsul Rza şeirlərinin fəlsəfi qatı, folklor ruhu çox dərinədir. “Rəsul Rza və onun folklor təfəkkürü” ayrıca bir elmi əsərin mövzusudur. Rəsul Rza yaradıcılığını tam anlamaq üçün onu dönə-dönə oxumaq, şairin zəngin şeir dünyasını doğrudan-döğrəyə dərk etmək lazımdır.

Biz hələlik bu kiçik qeydlərlə kifayətlənirik.

XƏYAL

Nə xoşdur çırpınmaq bahar eşqiylə,
Nə xoşdur ayrılıq, nə xoşdur vüsal...
Bağlayıb günləri, ayları ilə,
Sən yenə uçursan cilovsuz xəyal...
Sular lillənəndə, çaylar daşanda,
Bahar nazlı-nazlı yaxınlaşanda,
Sən, coşğun xəyalım, tapmırsan məkan,
Nə doymaz əjdaha olurmuş insan...
Gör aləm nə xoşdur, en gəl, xəyalım,
Yetər, yolçuluqdan dincəl, xəyalım...
Çırpınma demirəm, sən ki bir quşsan,
Bu geniş dünyada yüksəl, xəyalım...

GÜNƏŞDƏN GƏNCLİK İSTƏDİM

Günəşdən gənclik istədim,
Dənizdən coşğun həvəs.
Meşədən dinclik istədim,
Küləkdən ilıq nəfəs.
Güllərdən ətir istədim,
Quşlardan iti qanad.
Yarpaqdan çətir istədim,
Ömürdən coşğun həyat.
Dağdan əzəmət istədim,
İnsanlardan məhəbbət.
Nə istədim, nə istədim-
Verdi mənə təbiət...

Nigar Rəfibəyli

Muxtar Avşarovun obrazlar qalereyası

Xanəndə, müğənni sənətə məlahətli səsinə və coşğun həvəsinə görə gəlir. Aktyor da belədir. O, əvvəlcə tamaşalara baxır, onda səhnəyə vurğunluq yaranır, yeni maraq oyanır. Haqqında söhbət açdığımız aktyor Muxtar Avşarovun sənət yolu da belə başlanır. O da əvvəlcə Gəncə dəmiryolunda yaranmış dram dərnəyinin təşkil etdiyi tamaşalara baxır. Dərnəyə görkəmli aktyor Ülvü Rəcəb rəhbərlik edirdi. O, bir gəncin ardıcıl olaraq tamaşalara gəldiyini, həvəs göstərdiyini diqqətindən yayındırmır. Ülvü Rəcəb Muxtar Avşarovu dəmiryolçuların Gənc Tamaşaçıları Teatrına aktyor qəbul edir. Elə o gündən Muxtar Avşarovun səhnə həyatı başlanır. İlk günlərdən Muxtar Avşarov məharətli rejissorlardan Həbib İssmayilovun, Rza Sarabskinin diqqətlərini cəlb edir. Onu Moskvaya aktyorluq kursuna göndərirlər. Qısa bir müddətdə Muxtar Avşarov püxtə sənətkar kimi sənət aləmində ad-san qazanır. Onu Gəncə Dövlət Dram Teatrına işə dəvət edirlər. Cəlil Məmməd-quluzadənin “Ölülər”, Səməd Vurğunun “Vaqif”,

Cəfər Cabbarlının “Nəsrəddin şah”, “Yaşar”, “1905-ci ildə”, “Almaz” əsərlərində böyük və kiçik, baş və epizodik rollarda oynayır. Hər bir tamaşada öz tərzihərəkəti, səhnə məharəti ilə teatr tarixinin parlaq səhifələrinə öz adını yazır.

İstər baş rol olsun, istərsə də epizodik rol – Muxtar Avşarov üçün fərqi yoxdur. O, hər bir obrazı səhnədə yaşaya-yaşaya oynayır və hər şeydən əvvəl, canlandırıdığı obrazın daxili aləminə, xarakterinə dərinlən bələd olur. Ona görə də, onun səhnədə həyat verdiyi hər bir obraz təbii, orijinal bir personaj kimi tamaşaçıların hafızəsinə həkk olunur. Məsələn, C.Cabbarlının “Nəsrəddin şah” əsərində Nəsrəddin şah baş rolunda, eyni müəllifin “Solğun çiçəklər” əsərində Əbdül əmi epizodik rolunda çıxışı buna əyani sübutdur. Maraqlı cəhət burasıdır ki, o, hər iki rolu eyni həvəslə ifa etsə də, Əbdül əmi roluna güclü məhəbbət bəsləyir.

M.Avşarovu ona görə xarakterik bir aktyor kimi tanıyıırıq ki, o, təzadlı obrazları öz tərzihərəkətlərində, eyni səhnədə, eyni kollektivdə fərqli şəkildə müvəffəqiyyətlə oynaya bilir. O, həm faciəvi, həm də komik obrazı öz orijinallığı ilə bir-birindən fərqli şəkildə çox gözəl ifa edir. Məsələn, Nazim Hikmətin “Kəllə” əsərində Dalbanezo komik rolunu elə məharətlə oynamışdır ki, Nazim Hikmət özü tamaşaya baxıb əl çalmış, onun istedadına, məharətinə heyran qaldığını bildirmişdir. Seyfəddin Dağlının “Adı sənin, dadı mənim” tamaşasında Qəlyanlı obrazını

oylayan sənətkar “Solğun çiçəklər”də Əbdül əmi kimi bədbin bir rolu qəm-kədər içərisində ifa etmişdir.

M.Avşarov 1961-1962-ci illərdə Səttar Axundovun “Məzəlizadələr” komediyasında Hacıbaba Bağirovla, eyni zamanda “Qaçaq Nəbi” filmində Həsən Turabovla tərəf-müqabil olmuşdur. O, kimlə tərəf-müqabil olursa-olsun, öz aktyorluq qabiliyyəti ilə həm tərəf-müqabilini, həm də tamaşaçıları həmişə razı salmışdır. Təbii ki, bu hal hər bir sənətkara nəsisb olmur. Bunun üçün M.Avşarov kimi həssas səhnə mədəniyyətinə sahib bir aktyor olmaq lazımdır. Bu, elə-belə qazanılan müvəffəqiyyət deyildir. Gərgin zəhmət tələb edir. Mən öz müşahidələrimə əsasən deyə bilərəm ki, M.Avşarov özünə güvənən, səhnədə tərəf-müqabilindən, ümumilikdə kollektivdən, tamaşaçıdan basılıb-sıxılan aktyor deyildi. Ona görə ki, onun diksiyası, nitq mədəniyyəti, dərin yaddaşı, duyumu ona sərbəstlik bəxş edirdi. O, hər bir obrazı səhnədə həyatda olduğu kimi yaşamağı bacarırdı. Buna görə də, M.Avşarov tamaşaçının hüsn-rəğbətini qazana bilirdi. Onun hər bir ifası alqışlarla qarşılanırdı.

M.Avşarov hər aktyorla tərəf-müqabil olmurdu. Bunun səbəbini qabaqcadan rejissora təklildə izah edirdi. Çünki o, mahir aktyor olmaqla yanaşı, psixoloji aləmləri, duyumları öz müşahidəsi ilə görə bilirdi. Ona görə də, onun bu sahədə seçimi özünə və tərəf müqabilinə fayda verirdi. Bu kimi düşüncəli hərəkətlər M.Avşarovu kollektivin gözündə ucaldırdı.

Mən 1950-ci ildən üzü bəri Gəncə Dövlət Dram Teatrı ilə ünsiyyətdəyəm. Maraqlı tamaşalar, onların müəllifləri, aktyorlar diqqətimi daim cəlb etmişdir. Mənim üçün teatr həyat universitetidir. Bədii əsərləri oxuduqda daxilən zənginləşirsən, söz xəzinən yeni incilər qazanır, fikrin, xəyalın qol-qanad açır. Lakin eyni əsərə səhnədə baxdıqda obrazlar zehninə, şüuruna, yaddaşına elə canlı şəkildə həkk olunur ki, həmin obrazların və ya onların bənzərini hər addımbaşı əyani olaraq görmək istəyirsən. Bax, aşağıdakı canlı ifadələr səhnədən gəlir. Bir xəsis adam mübahisəyə girişəndə deyirsən: “Hacı Qaralıq eləmə”, birisi əndazədən çıxanda deyirsən: “Məşədi İbad kimi özündən çıxma”.

Bax, M. Avşarovun 65 il ərzində oynadığı rollar bu şəkildə yadda qalan obrazlardır. Biz səhnədə M.Avşarovun məntiqsiz bir ifadəsinə rast gəlməmişik. M.Avşarov Gəncə teatr səhnəsində canlandırıdığı S.S.Axundovun “Eşq və intiqam”, C.Cabbarlının “Solğun çiçəklər”də oynadığı Əbdül əmi obrazı M.Avşarovun ifasında mənə elə təsir göstərmişdir ki, etiraf edirəm, onun səhnədə aldığı yazıq görkəmi, Sara haqqında canıyananlıqla söylədiyi sözlər, ifadələr olduğu kimi yadımda qalıb. M.Avşarovun yaratdığı həmin səhnə mənim varlığımı elə sarsıtmış, qəlbimi elə göynətmişdi ki, uzun illər ötməsinə baxmayaraq, getdikcə solğunlaşan çiçəklər, M.Avşarovun oynadığı Əbdül əmi rolunun timsalında həmin tamaşada hələ də öz canlılığını saxlamaqdadır.

M.Avşarovun kino həyatı da səhnə həyatı ilə müqayisə oluna bilər. O, burada da öz məharətini, bacarığını göstərə bilmişdir. “Dəli Kür”, “Atları yəhərləyin”, “Gözlə məni”, “Kişi sözü”, “Güllələnmə təxirə salınır” filmlərində bir-birindən dəyərli obrazlar canlandırma bilmişdir. Bir məsələni xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, teatrda zəngin təcrübə qazanmış aktyorlar kino həyatında daha böyük müvəffəqiyyətlər qazana bilirlər. “Kişi sözü”ndə adi naxırçı olan ata öz peşəsini, naxırını gənc oğlunun davam etdirməsindən iftixar hissi duyur. M.Avşarovun bir aktyor kimi daxili aləmi o qədər safdır ki, orada hər bir obraz öz həllini tapır. İlyas Əfəndiyevin “Unuda bilmirəm” pyesində Arazın qırağında xəyala dalan qəhrəman – M.Avşarov Arazın o tayına-bu tayına baxır, öz-özünə sual verir: “Niyə belə olsun?”. Xarakterik aktyor olan M.Avşarov faciə ilə komediyanı, sevinclə kədəri, nikbinliklə bədbinliyi, bütün təzadlı obrazları bir-birindən fərqli şəkildə oynamağı bacaran, böyük obrazlar qalereyası yaradan ən istedadlı aktyorlarımızdan biridir.

M.Avşarov Gəncə Dövlət Dram Teatrında işləyərkən aktyorlardan Ələkbər Seyfi, Həsən Ağayev, İsmayıl Talıblı, Ələddin Abbasov, Əşrəf Yusifzadə və başqaları ilə dostluq edərdi. Mən onunla 1958-ci ildə C.Cabbarlının “Solğun çiçəklər” pyesinin tamaşası zamanı yaxından ünsiyyətdə olmuşam. Ona bildirdim ki, mənə görə Əbdül əmi obrazını səndən

əvvəl belə canlı oynayan olmayıb. O, mənə təşəkkürünü bildirdi və dedi:

- Doğrudan da, tamaşaçılardan oynadığımız obraz haqqında xoş sözlər eşitmək biz aktyorlarda fərəh hissi doğurur.

Onun 1963-cü ildə Səttar Axundovun “Məhəbbət” pyesində canlandırıdığı Murtuz obrazı kənd həyatı ilə bağlı gerçəkləri gün işığına çıxarırdı. M.Avşarov həmin obrazı da yadda qalan şəkildə oynamışdır. Aktyorun məharəti onda idi ki, o, hər bir obrazın xarakterini səhnədə aç bilirdi.

M.Avşarov varlığı ilə bağlı olduğu, sevdiyi səhnədə heç də həyatını, fəaliyyətini rəvan keçirə bilməmişdir. Təqiblərə məruz qalmışdır. Bəzən ona “düşüncən yanlışdır” damğası vurub, həbs etmişlər, “yaşın 60-a çatıb” deyərək, doğma səhnəsindən ayırmışlar. Lakin onun sənətkar iradəsi, qüdrəti kiçik fasilələrlə olsa da, onu yenidən səhnəyə qaytara bilməmişdir. 90 illik ömrünün 65 ilini səhnədə keçirmiş, gec də olsa “Əməkdar artist”, “Xalq artisti” adlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünə layiq görülmüşdür.

M.Avşarov bir-birindən qiymətli və maraqlı obrazlar yaratmaqla teatr tarixində elə bir iz qoymuşdur ki, heç vaxt yaddaşlardan silinəcək deyildir.

M.Avşarovun pərəstişkarlarını saymaqla qurtarmaq olmaz. Mən özümü onların sırasında bəlkə də birinci hesab edirəm. O mənim üçün unudulmaz, sevimli və xarakterik aktyordur.

II HİSSƏ

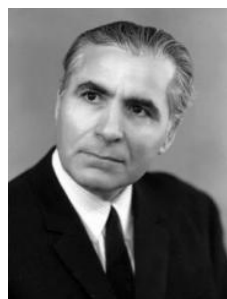
UNUDULMAZ ÜÇ SƏNƏTKAR HAQQINDA İPƏK DUYĞULARIM

Cəfər Cəbbarlı

Mirzə İbrahimov

Əli Tudə

Cəfər Cabbarlıya

Məhəbbətin ürəklərdə gül açmış,
Çəmən solar, çiçək solar, o solmaz.
Əzbər oxunursan dildə, ağızda,
Səntək sənətkarı unutmaq olmaz.

Sevilin sevilir, Gülüşün gülür,
Yaşarın yaşayır, Yaqutun sağdır.
Gülsabahın üstə güllər tökülür,
Yaratdığın səhnə güllü bir bağdır.

Baxdıqca yüksələn, gülən elimə,
Səni sağ görürəm, cavan görürəm.
Gözlərində eynək, əlində qələm,
Mən səni yaradan, yazan görürəm.

1954

Araz nəğməsi

(Xalq yazıçısı Mirzə İbrahimova ithaf)

Bir millətin harayından qopmusan,
Varlığına, mənliyinə hopmusan.
Əzəl gündən Araz çalıb laylanı,
Sən Arazın ha tayından qopmusan?
Yoxsa, Qorqud ox-yayından qopmusan?

O tay nədi, bu tay nədi?
Yordu bizi bu tay nədi?
İki həsrət qovuşanda,
Aralıqda bir çay nədi?

Öz nəfəsi, öz üzü var Qorqudun,
Öz nəğməsi, qopuzu var Qorqudun,
Al qopuzu, bu elləri harayla,
Çal qopuzu, bu elləri harayla,
Nəğmələrin sularına qarışsın,
Çal qopuzu, çal, Arazı harayla,
A yurdumun sərraf gözü, harayla.

Araz yalqız sızladı,
Bitdi yarpız sızladı.
Oğlan bu tayda qaldı,
O tayda qız sızladı.

Qoyma küsə, al könlünü Arazın,
Qopuza çək, çal könlünü Arazın.
Tamarzıdır, “El havası” istəyir,
Köklə sazı, çal könlünü Arazın,
Oxşa, ustad, al könlünü Arazın.

O gileyli Arazdı,
Onu görmək murazdı.
Köksü üstə körpü var,
Gələn-gedən nə azdı?!

Vətən, ay Vətən

*(Televiziya da istedadlı şair Əli Tudə haqqında
verilişdən mütəəssir oldum)*

Gəl məni bu taydan o taya apar,
Məni doğulduğum dünyaya apar!
Hər kəsin bir eli, obası olur,
Quş quşdu, quşun da yuvası olur,
Sənə qurban olum, Vətən, ay Vətən!
Mənim varlığım da, ruhum da sənsən!

Gözümdə bütövsən, qəlbimdə para,
Yüz yol təsəlli ver: “Ahın dağlara”,
Dağlar necə dözsün bu qədər aha?
Səbrin sonu yoxmu, bəs deyil daha?
Savalan ağlayır, onda dözümlə yox,
Araza deməyə daha sözümlə yox.

Dərd verən dərmanın niyə gizlədir?
Həsrətlisin ölənəcən gözlədir.
Bütövlük istəyən Əli Tudənin,
O günü gözləyən Əli Tudənin,
Məzarı bu tayda, ruhu o tayda,
Elə millət varmı dərdi bu boyda?!

**Sədnik Paşa Pirsultanlının
(Paşayev Sədnik Xəlil oğlu)
qısa tərcümeyi-hal**

1. Filologiya elmləri doktoru, professor, şair.
2. 1988-ci ilin dekabr ayının 30-da “Əmək veteranı”, 1992-ci ilin may ayının 4-də “Əməkdar Mədəniyyət işçisi”, 2007-ci ilin yanvar ayında “Qabaqcıl Təhsil işçisi”, Türkiyə Cumhuriyyəti Kültür Bakanlığının “Təşəkkür belgesi”-ni almışdır.
3. 20 may 1929-cu il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Daşkəsən rayonunun Qazaxyolçular (Pirsultan) kəndində anadan olub.
4. 1946-cı ildə “Daşkəsən” qəzetində “Zəfər bayramı” adlı ilk şeiri çap olunub.
5. Natamam orta təhsilini Qazaxyolçular kəndində, orta təhsilini Dəstəfur internat məktə-

bində alıb. 1950-ci ildə H.B.Zərdabi adına Kirovabad Dövlət Pedaqoji İnstitutunun (indiki Gəncə Dövlət Universitetinin) birinci kursuna qəbul olunub, 1954-cü ildə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fakültəsini bitirib.

6. 2004-cü ildən AYB-nin üzvüdür.
7. 1955-ci ildən 1970-ci ilə qədər “Yeni Daşkəsən” (Daşkəsən), “Mübariz” (Goranboy) və “Yenilik” (Kəlbəcər) rayon qəzetlərində redaktor, “Kirovabad kommunisti” qəzetinin məsul katibi işləyib. 1970-ci ilin oktyabr ayında H.B.Zərdabi adına Kirovabad Dövlət Pedaqoji İnstitutuna müsabiqə yolu ilə müəllim qəbul olunub, baş müəllim, dosent vəzifələrində işləyib. Hal-hazırda Gəncə Dövlət Universitetinin professorudur.
8. 1993-cü ildə Ankarada keçirilən “İpək yolu uluslararası xalq ədəbiyyatı simpoziumu”nda

və Nevşehirdə keçirilən “Hacı Veli Bektaş”
törənində məruzəçi kimi çıxış edib.

1955-ci ilin iyul ayından “Bilik” cəmiyyətinin,
1960-ci ilin iyun ayından Jurnalistlər Birli-
yinin, 1989-cu ilin aprel ayından Aşıqlar Birli-
yinin, 1998-ci ilin oktyabr ayından Azərbaycan
Vətən Müharibəsi Veteranlar Birliyinin (fəxri),
2003-cü ilin iyun ayından Yeni Azərbaycan
Partiyasının, 2004-cü ilin aprel ayından
Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

9. Almaniya Avropa Türk-İslam Birliyinin dəvəti
ilə “Yunis İmrəyə sevgi ili” kutlamalarında
məruzəçi kimi çıxış edib, Türkiyədə elmi
konfraslarda və simpoziumlarda iştirak edib,
İranda yaradıcılıq səfərində olub.
10. 2007-ci ildə “Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar müəllimi”, 2009-cu ildə “Tərəqqi”
medalı ilə təltif olunub.
11. www.sednikpasapirsultanli.net

15. Kitablarının siyahısı

1. Лалә. Ашыг Бәсти. Эәнслик, Баки, 1969,
55 səh. 10.000 nüsxə
2. Йашайан әфсанәләр, Эәнслик, Баки, 1973,
78 səh. 4.000 nüsxə
3. Хәстә Гасым. Эәнслик, Баки, 1975, səh 64,
2.200 nüsxə
4. Йурдумузун әфсанәләри. Баки, 1976, 45 səh.
30.000 nüsxə
5. Низами вә фолклор. Билик, Баки, 1976, 65
səh. 2.500 nüsxə
6. Йанардаь әфсанәләри. Эәнслик, Баки, 1978,
160 səh. 20.000 nüsxə
7. Азәрбайсан халқ йарадысылыынын inkişafı
Билик, Баки, 1981, 40 səh. 1000 nüsxə
8. Низами вә халқ әfsanәләri. Эәнслик, Баки,
1983, 128 səh. 4.000 nüsxə.

9. Байатылар (топлайанлар: В.Вәлийев, С.Пашайев). Йазысы, Баки, 1985, 200 səh. 40.000 nüsxə.
10. Azərbaycan əfsanələrinin öyrənilməsi. Билик, Баки, 1985, 70 səh, 500 nüsxə.
11. Azərbaycan xalq əfsanələri, Йазычы, Баки, 1985, 285 səh, 50.000 nüsxə.
12. Azərbaycan mifoloji mətnləri, Елм, Баки, 1988, (топлайанлар Сəдник Пашайев, Мағбет Əшмəдов, Ариф Рəшимов, Ариф Acalov), 180 səh, 25.000 nüsxə.
13. Azərbaycan folkloru və ашық йарадысылыы (дəрс vəsaiti), Azərbaycan Dövlət Universiteti Nəşriyyatı, Баки, 1989, 88 səh, 500 nüsxə.
14. Azərbaycan xalq dastanlarının tədrisinə dair (metodik göstəriş), Баки, 1989, 48 səh, 500 nüsxə.

15. XIX əsr Azərbaycan aşıq yaradıcılığı (dərəcə vəsaiti), Azərbaycan Dövlət İncəsənət Akademiyası, Bakı, 1990, 98 səh, 500 nüsxə.
16. Öz səsim (şeirlər), İdeya nəşriyyatı, Gəncə, 1990, 72 səh, 500 nüsxə.
17. Azərbaycan xalq söyləmələri, Yazıçı, Bakı, 1992, 211 səh, 10.000 nüsxə.
18. Pirsultan bulası (şeirlər), Elm, Bakı, 1994, 110 səh, 1000 nüsxə.
19. İncəsənətçilik (şeirlər), Əncə, 1996, 100 səh, 500 nüsxə
20. Karabən Usubun lətifələri, Gəncə, 1997, təkrar nəşr. 2000, 2001, 37 səh, 1000 nüsxə.
21. Xalqın söz mirvariləri, Azərbaycan, 1999, 110 səh, 500 nüsxə.
22. İlaşi bir səs (şeirlər), Əncə, 1999, 110 səh, 500 nüsxə.
23. Unnu Aşanın lətifələri, Ekologiya nəşriyyatı, Əncə, 1999, 60 səh, 500 nüsxə.

24. Ağdabanlı şair Qurban, Ээнслик, Бакı, 2000, 177 səh, 500 nüsxə.
25. Дабровол Қасымын лətifələri, «Əsgəroğlu», Гəncə, 2001, 62 səh, 200 nüsxə.
26. Йəщйа бəй Дилгəмə el-oba məhəbbəti, Бакı, Азəщ 2001, 105 səh, 600 nüsxə.
27. Ашық Бəсти “Вəнövşəлəр” “Əсəəроьлу”, Гəncə, 2001, 80 səh, 300 nüsxə
28. Нəсə vəznli şeir və mənzum atalar sözləri, Эəнсə, Азəщ, 2001, 110 səh, 200 nüsxə.
29. Нəсə vəznli tapmacaların inkişafı, Ағəh nəşriyyatı, Гəncə, 2001, 110 səh, 300 nüsxə.
30. Азəрбайсан эпосунун əфсанə qaупаqları, Азəрнəшр, Бакı, 2002, 102 səh, 500 nüsxə.
31. Qarəханlı Күнə Дəmirin лətifələri, Гəncə, «Pirsultan», 2002, 51 səh, 200 nüsxə.
32. Қамышлы шаир Рцстəм, «Laçın qaya, çal yadıma düşəndə», Гəncə, «Pirsultan», 2002, 80 səh, 300 nüsxə

33. Yuxular olмасайды, «Pirsultan», 2002, 60 səh, 150 nüsxə.
34. Озан-Ашық сәнәтинин пәзәгі мәсәләләри, Бакі, Озан, 2002, 208 səh, 250 nüsxə.
35. Озан-Ашық йарадысылыына dair арашдырмалар, Ы силд, Эәнсә, «Pirsultan», 2002, 203 səh, 150 nüsxə.
36. Озан-Ашық йарадысылыына dair арашдырмалар, ЫЫ силд, Эәнсә, «Pirsultan», 2002, 230 səh, 100 nüsxə.
37. Бир ичим нәмә (шеирләр), Эәнсә, «Pirsultan», 2003, 70 səh, 100 nüsxə.
38. Щеса вәзли байаты вә қошма möcüzәләри, Гәнсә, «Pirsultan», 2003, 80 səh, 100 nüsxə.
39. Эәнсәбасар lәtifәләри, Эәнсә, «Agah», 2005, 201 səh, 300 nüsxə.
40. Бир чичәк дә Вәтәндир, Эәнсә, 2005, 127 səh, 200 nüsxə.

41. Əsatirlər, əfsanələr, rəvayətlər (S.P.Pirsultanlı və digər müəlliflər), “Şərq-Qərb”, 2005, 304 səh, 2500 nüsxə.
42. Мир Сəфəр Баьыров йaddашларда, «Pirsultan», Gəncə, 2005, 80 səh, 100 nüsxə.
43. Елдəн-обадан eşitdiklərim, Gəncə, «Agah», 2005, 170 səh, 200 nüsxə.
44. Yıldızdağdan əsən külək, Gəncə, 2006, 100 səh, 200 nüsxə.
45. Azərbaycan folkloruna dair tədqiqlər, Gəncə, 2006, 402 səh, 200 nüsxə.
46. Publisistika və folklor, Gəncə, 2007, 330 səh, 200 nüsxə.
47. Azərbaycan əfsanə və rəvayətlərinin ədəbi abidələrimizlə müqayisəli tədqiqi, Elm, 2007, 310 səh, 500 nüsxə.
48. Pirsultan Pınarı (Şeirlər), «Pirsultan», Gəncə, 2007, 666 səh, 100 nüsxə.

49. Azərbaycan efsane ve rivayetlerinin Edebi Yapıtlarımızda Karşılaştırmalı Açıklaması Bakü 2008, Bilim yayınevi, 310 sayfa, 500 adet
50. Saz nəfəsli şeirlərim, «Pirsultan», Gəncə, 2008, 121 səh, 200 nüsxə.
51. Aşıq Şəmşirin poetik aləminə səyahət, “Təknur”, Bakı, 2008, 295 səh, 500 nüsxə.
52. Azərbaycan türklərinin xalq əfsanələri, Azər-nəşr, Bakı, 2009, 427 səh, 200 nüsxə.
53. “Novruz-Qəndab” və digər məhəbbət dastan-larının müqayisəli tədqiqi, Azərnəşr, Bakı, 2009 112 səh, 200 nüsxə.
54. “Aşıq Tifil Əsəd və Aşıq Ağbulaqlı Aqıl”, “Pirsultan”, Gəncə, 2009 114 səh, 100 nüsxə.
55. “Qızıl beşik və Ana maral”, “Pirsultan”, Gəncə, 2010, 126 səh, 100 nüsxə.
56. “Lilpar bulağı”, “Pirsultan”, Gəncə, 2010, 120 səh, 100 nüsxə.

57. Altın Beşik ve Anne Geğik. Gence 2010, Pirsultan yayınevi, 130 sayfa, 100 adet
58. Azərbaycan aşiq yaradıcılığına dair araşdırmalar, “Azərnəşr”, Bakı, 2010, 260 səh, 200 nüsxə.
59. Azərbaycan folklorunda gülüş”, Gəncə Dövlət Universiteti nəşriyyatı, 2010, 130 səh. 200 nüsxə
60. “Azərbaycan yazarlar aləmində əfsanə inciləri”. Bakı, 2010, 360 səh. 200 nüsxə
- 61 “Azərbaycan aşiq poeziyasında və yazılı poeziyada təcnisin inkişaf tarixi”, Bakı. “Azərnəşr”, 2010, 156 səh, 200 nüsxə
62. Azərbaycan Türklerinin Halk Efsaneleri, Bakü, 2010, Azərneşr yayınevi, 427 sayfa, 200 adet
63. “Xəstə Qasımın ədəbi irsinin tədqiqi”, Bakı, “Azərnəşr”, 2011, 250 səh. 200 nüsxə
64. “XXI əsrdə Azərbaycan folklorundan incələmələr”. Gəncə Dövlət Universiteti nəşriy-

yatı, 2010, 130 səh. 200 nüsxə

65. “Molla Nəsrəddin varislərinin lətifələri”,
Gəncə Dövlət Universiteti nəşriyyatı, 2011,
120 səh. 200 nüsxə
66. Lilpar Çeşməsi (Türk dilində) Gence 2011,
Pirsultan yayınevi, 157 sayfa, 100 adet
67. “Poeziyamızda Sarı Aşığın bayatı zirvəsi”
Azərnəşr, 2011, 142 səh. 100 nüsxə
68. “Azərbaycan türklərinin xalq rəvayətləri”.
Azərnəşr. 2011. 630 səh. 100 nüsxə.
69. “Aşıq Nəbat”. Bakı, Azərnəşr. 2012.
70. “Azərbaycan ağız ədəbiyyatında təmsil”. Bakı,
Azərnəşr. 2012.
71. “Azərbaycan ağız ədəbiyyatında bayatılar”.
Gəncə, 2012.

Sədnik Paşa Pirsultanlıya həsr olunmuş kitablar

1. Ələsgər Əlioğlu. “Sədnik Paşanın yaradıcılıq yolu”. “Səda”, Bakı, 1996. 52 səh. 100 nüsxə
2. Elm və sənət adamları Sədnik Paşa Pirsultanlı haqqında. I hissə “Pirsultan”, Gəncə, 2003, 410 səh. 300 nüsxə
3. Seyfəddin Rzasoy. “Azərbaycan folklorşünaslıq tarixi və Sədnik Paşa Pirsultanlı”. “Nurlan”, Bakı, 2008. 212 səh. 500 nüsxə
4. Qasım Qırxqızlı. “Sədnik Paşa Pirsultanlının bədii yaradıcılığı”. “Pirsultan”, Gəncə, 2010, 130 səh, 100 nüsxə
5. Şakir Albaliyev. “Sədnik Paşa Pirsultanlı poeziyasına bir baxış”. “Pirsultan”, Gəncə, 2011, 80 səh, 100 nüsxə
6. Köçəri Cəfərli. “Sədnik Paşa Pirsultanlının təqdimatında: Melodik musiqi çeşməsi və Aşıq Şəmşir”. Bakı, “Azərnəşr”, 2011, 126 səh, 200 nüsxə
7. Elm və sənət adamları Sədnik Paşa Pirsultanlı haqqında. II hissə Gəncə Dövlət Universiteti nəşriyyatı, 2011, 234 səh. 100 nüsxə
8. Abbas Səmədov. „Filologiya Elmləri doktoru, professor Sədnik Paşa Pirsultanlının Elmi-nəzəri ideyası”, Azərnəşr, 2012. 745 səh. 100 nüsxə.

MÜNDƏRİCAT

I hissə

<i>Bir yazıçı, bir şair və bir aktyor haqqında xoş xatirələrım.....</i>	<i>3</i>
<i>“Ərik ağacı” hekayəsi haqqında xatirə.....</i>	<i>4</i>
<i>Rəsul Rza haqqında bir xatirənin yaddaşımda izləri...8</i>	
<i>Muxtar Avşarovun obrazlar qalereyası.....</i>	<i>19</i>

II hissə

<i>Unudulmaz sənətkarlarımız haqqında ipək duyğularım....</i>	<i>25</i>
<i>Cəfər Cabbarlıya.....</i>	<i>26</i>
<i>Araz nəğməsi.....</i>	<i>27</i>
<i>Vətən, ay Vətən.....</i>	<i>29</i>

Sədnik Paşa Pirsultanlı
Filologiya elmləri doktoru, professor

XOŞ XATİRƏLƏRİM
VƏ
İPƏK DUYĞULARIM

Korrektor: Nəzakət Arifqızı

Operator və dizayner: İlhamə Novruzova

Yığılmağa verilmişdir: 10.10.2012.

Çapa imzalanmışdır: 30.11.2012.

Qiyməti müqavilə yolu ilə

Tiraj: 100

